

§73

Zonindelning, biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss) (KTN/42/2023)

Sammanfattning

Under våren 2022 påbörjades en utredning av biljettutbud och priser inom kollektivtrafiken i Jämtlands län med målsättning att hitta lösningar som bidrar till att göra kollektivt resande mer attraktivt och öka kollektivtrafikens marknadsandel. Utredningsarbetet delades upp i två delar då beslut om stadstrafikens taxa behövde tas innan utredningen planerades att vara klar. En delrapport färdigställdes i augusti 2022 och utgjorde en del av underlaget för beslut om stadstrafikens biljetter. Beslut om taxa för vuxen, rabattsatser för ålderskategorier och avvecklande av reskassan i stadstrafiken fattades av regionfullmäktige den 12 oktober 2022, § 117 (RS/535/2022).

Beslutet innebar inga större ändringar i stadstrafikens taxa utan enbart mindre justeringar med avsikt att göra biljettutbudet mindre komplext och mer lättförståeligt. De beslutade ändringarna har endast delvis implementerats då både lanseringen av det nya biljettsystemet och det nya produktionsavtalet i stadstrafiken blivit något försenade.

Nyckeln till en högre kostnadsteckningsgrad är att öka resandet med kollektivtrafiken och för att uppnå det behöver biljettutbudet vara lättförståeligt, attraktivt och prisvärt. Fler likheter bör finnas mellan biljettutbudet i regiontrafiken och stadstrafiken, till exempel när det gäller rabatter. Behovet av att harmonisera biljettstrukturer, villkor och affärsregler samt hur dessa beskrivs mot resenärer hänger även ihop nya biljett- och betalsystemet (BoB).

En omfattande utvärdering av olika alternativ och konsekvensanalyser har genomförts för att utreda påverkan av föreslagna åtgärder på de totala biljettintäkterna. Mot bakgrund av vad som framkommit i utredningen föreslås ändringar inom tre områden:

- Zonstruktur
- Biljetter och priser
- Rabattkategorier

Genomförandet är delvis beroende av införandet av det nya biljett- och betalsystemet som är planerat till 2023-2024. Därutöver krävs personella resurser för införandet, där omfattningen av arbetet idag är svår att precisera och därmed detaljplanera i tid. Därför kan en exakt tidpunkt för implementeringen inte fastställas. Föreslagna ändringar är planerade att börja gälla senast 2024-12-31.

Zonindelning

Dagens avståndsbaserade prissättning föreslås ersättas av ett zonsystem som innehåller få zoner. Det nya zonsystemet förutse ge resenären en ökad tydlighet och flexibilitet. Föreslagen

zonstruktur är baserad på nio zoner med identiska priser och villkor. Därför föreslås också att priser och biljetter i stadstrafiken samt regiontrafiken justeras i samband med införandet av det nya zonsystemet. Den nya taxan speglar både utbud och avstånd som resulterar i en tydligare prislista. En zonbaserad taxa innebär också att resenären reser fritt i zonen under en viss tidsperiod från det att inresande gjorts.

Biljetter och priser

Mot bakgrund av det strategiska arbetet, som har fokus på att göra biljettutbudet mindre komplext och mer lättförståeligt, föreslås biljettyperna inom stadstrafiken och regiontrafiken göras enhetligt och justeras till följande; enkelbiljett, 24-timmarsbiljett, 30-dagarskort, 10-resorskort, 20-resorskort och årskort senior. Prissättningen för biljetterna föreslås baseras på hur många zoner resenären passerar och varierar därför vid resande inom en zon, två zoner, tre zoner och hela länet.

Föreslagen förändring av biljettutbudet harmoniserar med föreslagen zonindelning. Förändringen innebär att biljettutbudet minskar till färre typer av biljetter och blir samma för stadstrafiken och regiontrafiken. Justeringen ska göra det mer lättförståeligt för resenären att hitta rätt biljettyp men också minska trösklar för att locka nya resenärer.

Smartkortet och de sträckbaserade biljetterna försvinner i och med att de nya biljettyperna börja att gälla. Inga omfattande negativa konsekvenser förutses med de justeringar som förslaget innebär.

Rabattkategorier

Vid införandet av nya biljettyper föreslås också att rabattsatser för olika kundkategorier samordnas och gäller för varje biljettyp. En enhetlig rabattsats på 35 % föreslås gälla för kategorierna; student (gäller vid uppvisande av giltig studentlegitimation, ingen åldersgräns), barn och ungdomar under 20 år, förmånstagare (aktivitets- och sjukersättning) samt seniorer (+ 65 år).

Förslaget innebär att den nuvarande rabattkategorin 20–25 år försvinner och ersätts med studentrabatt. Seniorer ges rabatt på fler biljetter vid införande av de föreslagna rabattkategorierna.

Genom att kunna erbjuda en mer prisvärd enkelbiljett kan resandet på längre sträckor öka och en bättre balans mellan fullt och rabatterat pris kan uppnås. Behovet av specialkonstruerade rabatter och biljetter skulle minska. Därmed skulle intäkterna öka från resenärer som på ogiltig grund använder sig av rabatterade biljetter.

Effekter av förändringar i kollektivtrafikens zoner, priser och biljetter

Föreslagna förändringar av kollektivtrafikens zoner, priser och biljetter förutses göra biljettutbudet mer lättförståeligt, attraktivt och prisvärt. På sikt förutses det bidra till ett ökat resande med kollektivtrafiken som ligger till grund för att uppnå en högre kostnadstäckningsgrad. Utförligare beskrivning av förväntade effekter finns i upprättat slutrapport Länstrafikens biljetter och priser, daterad 2023-10-06.

Förslag till beslut

Kollektivtrafiknämnden föreslår regionfullmäktige

1. Zonindelning för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss) fastställs.
2. Biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss) fastställs.
3. Rabattsats på 35 % av vuxenpris gäller för följande kategorier på samtliga biljettyper: Student (gäller vid uppvisande av giltig studentlegitimation, ingen åldersgräns)
Barn och ungdomar under 20 år
Förmånstagare (aktivitets- eller sjukersättning)
Seniorer (+65 år)
4. Pris för Årskort Senior (Hela länet) justeras till 350 kronor per månad.
5. Ovanstående förändringar av zonindelning, biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss) träder i kraft under 2024 (senast 2024-12-31).

Yrkanden

Jenny Sellsve (S): Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner har sedan 2008 samarbetat om den särskilda kollektivtrafiken, och ett antal av länets kommuner har genom särskilt avtal uppdragit till Region Jämtland Härjedalen att i sin roll som regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) verkställa samtliga kommunens uppgifter, inklusive myndighetsutövning, som huvudman för färdtjänst respektive riksfärdtjänst. Avtalen innehåller bestämmelser för färdtjänsttaxan, som bland annat anger att Länstrafiktaxan för allmän kollektivtrafik är normerande för färdtjänsttaxan. Utifrån de föreslagna förändringarna i taxan för den allmänna kollektivtrafiken finns det nu behov av att se över avtalen samt vilken princip som ska gälla för färdtjänsttaxan. Med anledning av detta yrkar jag att följande läggs till som en första beslutspunkt:

Regiondirektören får i uppdrag att se över principer för färdtjänsttaxan gällande ”Samarbets- och uppdragsavtal om samordning av särskild kollektivtrafik och anropsstyrd allmän kollektivtrafik i Jämtlands län” samt säkerställa beslutsprocessen.

Catarina Espmark (M): Bifall till Jenny Sellsves yrkande. Yrkar tillägg till Jenny Sellsves yrkande att uppdraget ska återredovisas senast vid nämndens sammanträde i maj 2024.

Sonny Hoffman (V): Bifall till Jenny Sellsves yrkande. Bifall till Catarina Espmarks yrkande.

Kent Wassdahl (S): Bifall till Jenny Sellsves yrkande. Bifall till Catarina Espmarks yrkande.

Johannes Andersson (C): Bifall till Jenny Sellsves yrkande. Bifall till Catarina Espmarks yrkande.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Jenny Sellsves yrkande, och finner att det antas.

Ordförande ställer proposition på Catarina Espmarks yrkande, och finner att det antas.

Ordförande ställer proposition på regiondirektörens förslag med beslutade tillägg, och finner det antaget.

Beslut

1. Regiondirektören får i uppdrag att se över principer för färdtjänsttaxan gällande ”Samarbets- och uppdragsavtal om samordning av särskild kollektivtrafik och anropsstyrd allmän kollektivtrafik i Jämtlands län” samt säkerställa beslutsprocessen. Uppdraget ska återredovisas senast vid nämndens sammanträde i maj 2024.
2. Kollektivtrafiknämnden föreslår regionfullmäktige
 1. Zonindelning för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss) fastställs.
 2. Biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss) fastställs.
 3. Rabattsats på 35 % av vuxenpris gäller för följande kategorier på samtliga biljettyper:
Student (gäller vid uppvisande av giltig studentlegitimation, ingen åldersgräns)
Barn och ungdomar under 20 år
Förmånstagare (aktivitets- eller sjukersättning)
Seniorer (+65 år)
 4. Pris för Årskort Senior (Hela länet) justeras till 350 kronor per månad.
 5. Ovanstående förändringar av zonindelning, biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss) träder i kraft under 2024 (senast 2024-12-31).

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Zonindelning, biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss)
- Slutrapport Zonindelning, biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss)
- Förslag: Zonindelning för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss)
- Förslag: Biljetter och priser för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län (buss)
- Kundundersökning - Enkät om priser, biljetter och köpvanor (2022-11-16)

Paragrafen är justerad